

## **- NACRT -**

Na osnovu čl. 89 i 177 tačka 4 Zakona o osiguranju ("Sl. list RCG" broj 78/06 i 19/07, u daljem tekstu: Zakon) Agencija za nadzor osiguranja donosi:

### **P R A V I L N I K O NAČINU PROCJENJIVANJA AKTIVE DRUŠTVA ZA OSIGURANJE**

#### **Član 1**

Ovim Pravilnikom utvrđuje se način procjenjivanja finansijskih ulaganja i potraživanja društva za osiguranje.

#### **Član 2**

Društvo za osiguranje (u daljem tekstu: društvo) je dužno da redovno procjenjuje aktivu, u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo, Međunarodnim računovodstvenim standardima i ovim Pravilnikom.

Aktiva koja nije navedena u ovom Pravilniku procjenjivaće se na način propisan zakonom kojim se reguliše računovodstvo i revizija i Međunarodnim računovodstvenim standardima.

#### **Član 3**

Društvo je dužno da o stanju i procjeni aktive elektronski izvještava Agenciju za nadzor osiguranja (u daljem tekstu: Agencija).

Izvještavanje iz stava 1 ovog člana društvo vrši tromjesečno, i to:

- za prvo tromjesečje - do 20. aprila;
- za drugo tromjesečje - do 20. jula;
- za treće tromjesečje - do 20. oktobra;
- za četvrto tromjesečje - do 20. marta.

Agencija za nadzor osiguranja propisuje šeme finansijskih izvještaja i propratnih izvještaja, te se u skladu s istim dostavljaju bilansne pozicije.

## **Definicije**

### **Član 4**

U smislu ove odluke:

- povezanim licima smatraju se lica utvrđena članom 24 Zakona o osiguranju;
- jednim dužnikom smatraju se sva povezana lica čiji su stepen ili način povezanosti takvi da predstavljaju jedinstveni rizik;
- pravnim poslom zaključenim pod netržišnim uslovima smatra se posao koji je za društvo za osiguranje nepovoljniji od posla zaključenog pod redovnim tržišnim uslovima.

### **Metode i kriterijumi procjenjivanja aktive društva za osiguranje**

#### **Član 5**

Društvo je dužno da o procjenjivanju svoje aktive donese pravilnik i računovodstvene politike, koji treba da sadrži sve metode i kriterijume utvrđene ovim Pravilnikom.

Pravilnik iz stava 1 ovog člana, kao i sve njegove izmjene i dopune, dostavlja se Agenciji.

### **Način procjenjivanja finansijske imovine**

#### **Član 6**

Društvo je dužno da hartije od vrijednosti procjenjuje i vrednuje u skladu sa MRS 39.

#### **Član 7**

Finansijska ulaganja su sastavni dio finansijskih instrumenata osiguravajućeg društva. Finansijsko ulaganje se priznaje kao finansijska imovina ako je vjerovatno da će ono donositi prihod i ako je moguće njegovu nabavnu vrijednost pouzdano izmjeriti.

Finansijska ulaganja se kod početnog priznavanja po fer vrijednosti raspoređuju, obzirom na namjenu, u određene grupe.

Kod početnog priznavanja finansijska se imovina priznaje bilo uvažavanjem datuma trgovanja ili uvažavanjem datuma podmirenja.

Prilikom ulaganja, finansijska sredstva raspoređuju se u odgovarajuću grupu te se odlučuje iz kojih se izvora sredstva ulažu.

Izvori sredstava na osnovu kojih se ulaže finansijska imovina su sredstva iz matematičkih rezervi, sredstva iz ostalih tehničkih rezervi i sredstva iz kapitala.

Prema MRS 39 finansijska imovina raspoređuje u sljedeće grupe:

- finansijska ulaganja za trgovanje (po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka);
- finansijska ulaganja koja se drže do dospelosti;

- finansijska ulaganja u depozite i potraživanja;
- finansijska imovina raspoloživa za prodaju.

## **1. Finansijska ulaganja za trgovanje**

Finansijska ulaganja za trgovanje (po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka) je finansijska imovina koja ispunjava bilo koji od sljedećih uslova:

a) ako je razvrstana kao imovina namijenjena za trgovanje:

- ako je stečena ili preuzeta sa svrhom prodaje ili ponovne kupovine u roku kraćem od 12 mjeseci, ili ako je donijeta Odluka Uprave o takvom rasporedu,
- ako je dio portfelja priznatih finansijskih instrumenata koji se vode zajedno i za koje postoje dokazi o nedavnom kratkoročnom donošenju dobiti;

b) ako za nju postoji aktivno tržište ili ako je njenu vrijednost moguće pouzdano izmjeriti, ili bilo koja druga finansijska imovina utvrđena po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka na početku i koju je kao takvu definisala Uprava osiguravajućeg društva;

c) ako je izvedeni instrument (osim izvedenog instrumenta koji je unaprijed određen i faktički je instrument za osiguranje od rizika).

Društvo može uvrstiti u ostalu finansijsku imovinu koju je odredilo da će je mjeriti po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka i finansijska ulaganja u investicione fondove i brokerske kuće koja su vezana uz dugoročne ugovore o osiguranju kod kojih ugovaravač osiguranja preuzima rizik ulaganja.

Finansijska imovina priznata po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka se priznaje prema cijeni važećoj na dan transakcije, a troškovi nabavke priznaju se kroz račun dobiti i gubitka po obračunu. Nakon početnog priznavanja finansijska se imovina, koja je raspoređena po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka, vrednuje po fer vrijednosti, bez pribrajanja troškova posla koji proizilaze neposredno iz nabavke finansijske imovine.

Za finansijsku imovinu namijenjenu aktivnom trgovanju na organizovanim finansijskim tržištima, fer vrijednost određena je u visini objavljene ponuđene tržišne cijene berzovne kotacije na kraju trgovanja na dan bilansa stanja.

Finansijska imovina za koju nije objavljena cijena na aktivnom tržištu, odnosno za koju ne postoji aktivno tržište i posljedično nije moguće pouzdano izmjeriti poštnu vrijednost, ne može se rasporediti u tu grupu.

## **2. Finansijska ulaganja koja se drže do dospijea**

U tu grupu raspoređuje se nederivativna finansijska imovina sa fiksnim ili utvrdivim iznosom plaćanja i fiksnim dospijecom za koju društvo ima pozitivnu namjeru i mogućnosti da je drži do dospijea.

Društvo ne može rasporediti nikakvu finansijsku imovinu u tu grupu ako je u tekućoj poslovnoj godini, ili prethodne dvije godine, prodalo ili prerasporedilo više nego neznačajan dio takvih ulaganja prije dospijea (u više nego neznačajnom dijelu u odnosu na cjelokupnu vrijednost ulaganja koja se drže do dospijea).

Izuzetak su prodaje ili preraspodjele:

- koje su tako blizu datumu dospijea plaćanja ili datumu opoziva finansijske imovine (npr. manje od tri mjeseca prije dospijea plaćanja), tako da promjene tržišne kamatne stope ne bi mogle značajno uticati na fer vrijednost finansijske imovine;
- koje se pojavljuju nakon što društvo naplati gotovo cjelokupnu izvornu glavnice finansijske imovine sa planiranim plaćanjima ili pretplatama;
- koje se mogu pripisati poslovnom događaju na koji društvo ne može uticati – npr. ako nastupi ekonomska šteta.

Kod početnog priznavanja finansijska imovina se izmjeri po fer vrijednosti kojoj je potrebno pridodati i sve troškove posla koji neposredno proizilaze iz kupovine finansijske imovine.

Finansijska ulaganja koja se drže do dospijea početno se vrednuju po trošku sticanja, uvećana za troškove transakcije koji su nastali na dan transakcije. Trošak sticanja ne uključuje stečenu kamatu.

Nakon početnog priznavanja, finansijska ulaganja u posjedu do dospijea vrednuju se u skladu s amortizovanim troškovima pomoću metode efektivne kamatne stope. Metoda efektivne kamatne stope je metoda izračuna amortiziranog troška finansijske imovine ili finansijske obaveze (ili grupe finansijske imovine ili finansijskih obaveza) i raspoređivanja prihoda od kamata ili rashoda od kamata tokom određenog razdoblja. Efektivna kamatna stopa je kamatna stopa koja tačno diskontuje procijenjena buduća novčana plaćanja ili prilive kroz očekivani vijek trajanja finansijskog instrumenta ili, gdje je to moguće, kraćeg razdoblja, do neto knjigovodstvenog iznosa finansijske imovine ili finansijske obaveze. Kod izračunavanja efektivne kamatne stope subjekt treba da procijeni novčane tokove, uzimajući u obzir sve uslove ugovora finansijskog instrumenta (npr., prijevremeno podmirenje, opciju kupovine i slične opcije). Izračunavanje uključuje sve naknade i poene plaćene ili primljene između ugovornih strana koje čine sastavni dio efektivne kamatne stope (MRS 18), transakcionih troškova i svih ostalih premija ili diskonta. Postoji pretpostavka da se novčani tokovi i očekivani vijek trajanja grupe sličnih finansijskih instrumenata mogu pouzdano utvrditi.

Kamate koje se obračunavaju po metodi efektivne kamatne stope priznaju se kroz račun dobiti i gubitka.

Amortizovani trošak je trošak finansijske imovine, iznos po kojem se finansijska imovina početno mjeri, umanjen za iznos otplate glavnice i uvećan za iznos kumulativnog otpisa primjenom metode efektivne kamatne stope za svaku razliku između početnog iznosa i iznosa dospijea.

### **3. Depoziti i potraživanja**

Depoziti i potraživanja su finansijska imovina s određenim ili odredivim plaćanjima koja ne kotiraju na aktivnom tržištu, osim one imovine koju društvo namjerava da proda odmah ili u kratkom razdoblju, i onih koju su uključeni u grupu finansijska ulaganja za trgovanje (po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka) i grupu finansijska ulaganja raspoloživa za prodaju.

U tu grupu društvo uvrštava i uloge u banke i štedionice.

Kod početnog priznavanja finansijska imovina se mjeri po fer vrijednosti kojoj je potrebno pridodati i sve troškove sticanja koji neposredno proizlaze iz kupovine ili prodaje finansijske imovine.

Nakon početnog priznavanja finansijska imovina se vrednuje po metodi efektivne kamatne stope, prema amortizovanom trošku kroz račun dobiti i gubitka.

### **4. Finansijska imovina raspoloživa za prodaju**

U tu grupu društvo uvrštava svu finansijsku imovinu koja je klasifikovana kao raspoloživa za prodaju, ali koja nije raspoređena u neku od prije navedenih grupa.

Kod početnog priznavanja, finansijska imovina mjeri se po fer vrijednosti, odnosno nabavnoj vrijednosti (ako se vrijednosni papir ne kotira), uključujući sve troškove sticanja, i priznaje se na datum trgovanja.

Effekti mjerenja, nerealizovani dobiti, odnosno nerealizovani gubici priznaju se u bilansu osiguravajućeg društva kroz povećanje, odnosno smanjenje rezervi kapitala, osim gubitaka od umanjenja vrijednosti i dobitaka i gubitaka od kursnih razlika koji se priznaju u računu dobiti i gubitka.

Kamate od finansijske imovine raspoređene u ovu grupu, a koje su izračunate primjenom metode efektivne kamatne stope, priznaju se u računu dobiti i gubitka.

Kod prodaje ili umanjenja vrijednosti finansijske imovine klasifikovane kao finansijska imovina raspoloživa za prodaju, revalorizacija koja se do poštene vrijednosti iskazuje na kapitalu eliminiše se, kamate se ukidaju te se efekti iskazuju u izvještaju računa dobiti i gubitka.

## **Reklasifikacija finansijske imovine**

### **Član 8**

Društvo ne smije reklasifikovati finansijsku imovinu među pojedinim grupama. Ako zbog promjene namjene ili pripadajućih karakteristika nije više odgovarajuće rasporediti finansijsko ulaganje koje se drži do dospijeca, isto se treba reklasifikovati u ulaganje

raspoloživo za prodaju i ponovo ga izmjeriti po fer vrijednosti, pa razliku između njegove knjigovodstvene vrijednosti i fer vrijednosti obračunati kroz izvještaj o kretanju kapitala.

Društvo neće reklasifikovati finansijski instrument iz kategorije ili u kategoriju ulaganja koja se mjere po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.

Prilikom navedenih prenosa finansijske imovine ne smiju nastati finansijski učinci u računu dobiti i gubitka.

Kod finansijskih ulaganja klasifikovanih u grupu finansijske imovine raspoložive za prodaju, pri prenosu finansijske imovine prenose se svi poslovni događaji, iznos na kontu ulaganja i pripadajući iznos na kontu revalorizacionih rezervi, a isto tako i priznati dobici/gubici.

## **Mjerenje finansijske imovine**

### **Član 9**

#### **1. Početno mjerenje finansijske imovine**

Sva finansijska imovina se kod početnog priznavanja mjeri po fer vrijednosti, uključujući i sve troškove posla koji neposredno proizlaze iz kupovine ili prodaje finansijske imovine, osim ako je riječ o finansijskoj imovini raspoređenoj u finansijsku imovinu za trgovanje mjerenu po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka gdje troškovi sticanja nisu uključeni.

Troškovi sticanja uključuju naknade plaćene zastupniku, savjetniku, ovlaštenim učesnicima na tržištu kapitala, davanja upravljačkim tijelima i berzama hartija od vrijednosti, porez i druga davanja od prenosa.

Ako društvo koristi računovodstvo na datum namirenja za imovinu koja se kasnije mjeri po trošku sticanja ili amortizovanom trošku, imovina se početno priznaje po fer vrijednosti na datum trgovanja.

#### **2. Naknadno mjerenje finansijske imovine**

Naknadno mjerenje finansijske imovine je promjena njene knjigovodstvene vrijednosti. U naknadno mjerenje se ne ubrajaju ugovorni pripis kamate i druge promjene glavnice ulaganja.

#### **3. Fer vrijednost**

Fer vrijednost je iznos s kojim je moguće zamijeniti imovinu ili podmiriti dug među dobro obaviještenim i voljnim strankama u promišljenom poslu.

Po fer vrijednosti se iskazuje finansijska imovina za trgovanje (po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka) i finansijska imovina raspoloživa za prodaju (po fer vrijednosti

kroz kapital). Depoziti, krediti i potraživanja te finansijska imovina koja se drži do dospijeca iskazani su po otplatnoj vrijednosti po metodu efektivne kamatne stope, umanjani za moguća umanjena vrijednosti .

Fer vrijednost je dokazana ako ju je moguće pouzdano izmjeriti.

U osiguravajućem društvu je fer vrijednost utvrđena kako slijedi:

- za imovinu koja se kotira na aktivnom tržištu i za koju postoji cijena, fer vrijednost se utvrđuje kao umnožak jedinica finansijske imovine i uvrštene tržišne cijene;
- ako za finansijsku imovinu nema aktivnog tržišta, upotrebljavaju se metode procjenjivanja fer vrijednosti finansijske imovine. Metode vrednovanja obuhvataju korišćenje nedavnih tržišnih transakcija između informisanih i spremnih strana, ako je moguće, referencu na sadašnju fer vrijednost drugog sličnog instrumenta, analizu diskontovanih novčanih tokova i cijenovne modele opcija.

Društvo je dužno da hartije od vrijednosti, kojima se ne trguje na organizovanom tržištu hartija od vrijednosti i kojima dospelost nije bitan element, procjenjuje na osnovu pojedinačne procjene finansijske sposobnosti dužnika.

Finansijska sposobnost dužnika procjenjuje se na osnovu sljedećih kriterijuma, navedenih po opadajućoj važnosti:

- solventnost dužnika;
- likvidnost;
- tokovi novca u prethodnom periodu i očekivani budući tokovi novca,
- profitabilnost;
- opšti uslovi poslovanja i perspektiva dužnika, kao i njegov položaj na tržištu djelatnosti kojom se bavi;
- urednost u izmirenju obaveza;
- kvalitet i stručnost menadžmenta.

Finansijski izvještaji trebaju da na fer način prezentiraju finansijski položaj i finansijsku uspješnost društva.

Fer prezentiranje zahtijeva vjerno prikazivanje učinaka transakcija u skladu s kriterijumima priznavanja imovine, obaveza, prihoda i rashoda. Društvo u skladu sa zakonskim propisima mora objaviti svaku značajniju promjenu fer vrijednosti i objaviti je u bilješkama finansijskih izvještaja.

Fer prezentiranje podrazumijeva da se računovodstvene politike dosljedno primjenjuju u skladu sa MRS 8, kao i da se informacije prezentiraju na način da one budu razumljive, uporedive i pouzdane.

#### **4. Dobici i gubici**

Finansijska imovina, osim finansijske imovine za trgovanje po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka, početno se mjeri po fer vrijednosti uvećanoj za transakcione troškove. Finansijska imovina za trgovanje po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka početno se mjeri bez uvećanja za transakcione troškove.

Finansijska imovina za trgovanje po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka i finansijska imovina raspoloživa za prodaju vrednuju se po fer vrijednosti. Dobici i gubici kod finansijske imovine za trgovanje vrednovane po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka priznaju se u računu dobiti i gubitka u razdoblju u kojem nastaju. Kod finansijske imovine raspoložive za prodaju dobiti i gubici na ime vrednovanja po fer vrijednosti prikazuju se u kapitalu kao povećanje ili smanjenje revalorizacionih rezervi finansijskih ulaganja. U račun dobiti i gubitka prenosi se kad je sredstvo prodato, odnosno kad mu je uvećana/umanjena vrijednost.

Depoziti i potraživanja, te finansijska imovina koja se drži do dospjeća mjere se po otplatnoj vrijednosti.

#### **5. Kamate**

Kamatni prihodi i rashodi priznaju se proporcionalno sa proteklim razdobljem te s obzirom na neotplaćeni dio glavnice i efektivnu kamatnu stopu kod dužničkih hartija od vrijednosti raspoređenih u grupu finansijske imovine koja se drži do dospjeća plaćanja i u grupu finansijske imovine raspoložive za prodaju, odnosno kuponsku kamatnu stopu u grupi finansijske imovine za trgovanje.

Kod upotrebe efektivne kamatne stope, amortizuju se plaćene i primljene naknade, troškovi posla i druge premije, te diskonti koji su uključeni u izračunavanje efektivne kamatne stope u očekivanom vijeku upotrebe instrumenta.

Za svu finansijsku imovinu kamate se priznaju u računu dobiti i gubitka.

#### **6. Dividende**

Dividende se kao instrument kapitala priznaju u računu dobiti i gubitka kad društvo ostvari pravo na isplatu.

#### **7. Kursne razlike**

Finansijska imovina izražena u stranoj valuti na dan bilansa preračunava se po srednjem kursu Centralne banke, a zbog opravdanih razloga može se upotrijebiti i odgovarajući kurs poslovne banke.

Svi dobiti i gubici od kursnih razlika priznaju se u računu dobiti i gubitka za razdoblje u kojem su nastale.



## **Umanjenje vrijednosti finansijske imovine**

### **Član 10**

Društvo procjenjuje na svaki dan bilansa stanja postoji li bilo koji nepristrasni dokaz o mogućem umanjenju vrijednosti finansijske imovine ili grupe finansijske imovine. Ako takvi dokazi postoje, društvo prosuđuje u kolikoj mjeri treba vrijednost finansijske imovine umanjiti.

Gubici zbog umanjenja vrijednosti priznaju se, a sredstva revalorizuju, ako postoje stvarni objektivni dokazi o umanjenju zbog događaja, jednog ili više njih, koji su nastupili nakon početnog priznavanja imovine ("štetni događaj") i taj događaj ili više njih utiču na procijenjene buduće novčane tokove pojedine finansijske imovine ili grupe finansijske imovine.

Stvarni nepristrasni dokazi o umanjenju vrijednosti finansijske imovine koji se uvažavaju su:

- finansijske teškoće izdavaoca ili dužnika;
- kršenje ugovora, u smislu neispunjavanja ili odlaganja ispunjenja obaveze plaćanja kamata ili glavnice;
- ako postane vjerovatno da će dužnik otići u stečaj, odnosno da će se drugačije finansijski reorganizovati;
- nestanak aktivnog tržišta za takvu finansijsku imovinu zbog finansijskih teškoća.

Nestanak aktivnog tržišta zbog toga što se sa finansijskim instrumentima preduzeća više ne trguje javno, nije dokaz umanjenja vrijednosti.

Gubitak se priznaje i kada postoje poznati podaci koji označavaju mjerljivo snižavanje budućih novčanih tokova od grupe finansijske imovine, premda sniženja nije moguće pripisati pojedinoj imovini u grupi.

#### **1. Umanjenje vrijednosti finansijske imovine iskazane po amortizovanom trošku**

Ako postoje nepristrasni dokazi da je došlo do gubitka zbog umanjenja vrijednosti kod depozita i potraživanja te finansijskih ulaganja koja se drže do dospelosti iskazanih po amortizovanom trošku, iznos gubitka se mjeri kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti sredstva i sadašnje vrijednosti očekivanih budućih novčanih tokova diskontovanih na osnovu izvorne važeće kamatne stope pojedinog finansijskog sredstva (isključujući buduće kreditne gubitke koji se još nisu dogodili).

Knjigovodstvenu vrijednost imovine potrebno je smanjiti upotrebom konta ispravka vrijednosti i to prikazati kao gubitak u računu dobiti i gubitka.

Nenaplativa potraživanja otpisuju se nakon iscrpljenja svih mogućnosti naplate. U slučaju kasnije naplate otpisanog potraživanja, prikazuje se prihod u računu dobiti i gubitka.

## **Ukidanje umanjenja vrijednosti**

Ako se u narednom razdoblju iznos gubitka zbog umanjenja vrijednosti smanji i ako je moguće smanjenje nepristrano povezati sa događajem koji je nastao nakon priznavanja umanjenja, potrebno je već ranije priznati gubitak zbog umanjenja vrijednosti poništiti preračunom na kontu ispravka vrijednosti. Zbog poništenja knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine nije veća od one kakva bi trebala biti otplatna vrijednost. Vrijednost poništenja gubitka priznaje se u računu dobiti i gubitka.

### **2. Umanjenje vrijednosti finansijske imovine iskazane po trošku sticanja**

Ako postoje nepristrani dokazi da je došlo do gubitka zbog umanjenja vrijednosti finansijske imovine, vlasničke hartije od vrijednosti za koju nije objavljena cijena na aktivnom tržištu i koja nije iskazana po fer vrijednosti nego po trošku sticanja budući da njenu fer vrijednost nije moguće pouzdano izmjeriti, iznos gubitka zbog umanjenja vrijednosti izmjeri se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti finansijske imovine i sadašnje vrijednosti očekivanih novčanih tokova diskontovanih po trenutnoj tržišnoj unosnosti za sličnu finansijsku imovinu i prizna u računu dobiti i gubitka kao revalorizovani finansijski rashod. Takve gubitke zbog umanjenja vrijednosti nije dozvoljeno poništiti.

Ako je preduzeće u stečajnom postupku, u finansijskoj reorganizaciji (prisilnom podmiranju) ili u likvidaciji, finansijska imovina se umanjuje do iznosa sadašnje vrijednosti očekivanih novčanih tokova diskontovanih po trenutnoj tržišnoj unosnosti za sličnu finansijsku imovinu.

Finansijsku imovinu iskazanu po trošku sticanja nije dopušteno ni u kojem slučaju povećati, dopušteno je samo umanjenje vrijednosti.

### **3. Umanjenje vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju**

Ako postoje nepristrani dokazi koji označavaju umanjenje vrijednosti finansijske imovine koja je uvrštena u grupu finansijske imovine raspoložive za prodaju i ako je u prošlosti bilo evidentirano povećanje, smanjenje vrijednosti se najprije evidentira na teret odgovarajuće revalorizacione rezerve. Kumulativni gubitak koji je priznat direktno u kapitalu uklanja se iz kapitala i priznaje se u računu dobiti i gubitka, čak i ako se finansijska imovina nije prestala priznavati.

## **Ukidanje umanjenja vrijednosti**

Gubici zbog umanjenja vrijednosti koji su priznati u računu dobiti i gubitka za finansijsku imovinu raspoloživu za prodaju, ne mogu se poništiti kroz račun dobiti i gubitka. Povećanje fer vrijednosti takve finansijske imovine prikazuje se na kapitalu.

U slučaju povećanja fer vrijednosti dužničkih hartija od vrijednosti koje su raspoređene kao raspoložive za prodaju i moguće je povećanje nepristrasno povećati sa

dogadajem nakon priznavanja umanjenja vrijednosti, gubitak zbog revalorizacije zbog umanjenja vrijednosti se poništi i iznos poništenja prizna u računu dobiti i gubitka kao finansijski prihod.

### **Prestanak priznavanja Član 11**

Društvo prestaje da priznaje finansijsku imovinu u knjigovodstvenim ispravama ako se na nju više ne odnose vezana ugovorna prava. Ne odnose se više na nju ako se prava iskorišćavanja potroše, ako se ugase ili ako se prenesu gotovo svi rizici i koristi povezane sa vlasništvom finansijske imovine.

Finansijska imovina u osiguravajućem društvu koja se priznaje za trgovanje po fer vrijednosti, priznaje se u poslovnim knjigama ili otuđuje nakon datuma trgovanja, a finansijska sredstva uvrštena u grupu koja se drži do dospijeca, sa pridodatim troškovima posla, priznaju se nakon datuma podmirenja.

Kod prestanka priznavanja finansijskog sredstva razlika između knjigovodstvene vrijednosti i svote primljenih nadoknada, uključujući nova dobijena sredstva umanjena za nove preuzete obaveze i akumuliranih dobitaka ili gubitaka priznatih neposredno u kapitalu, u cijelosti se priznaje u računu dobiti i gubitka.

### **Član 12**

Smanjenje, odnosno povećanje aktive, utvrđeno procjenom sredstava na osnovu kriterijuma iz čl. 10 ovog Pravilnika iskazuje se kao rashod, odnosno prihod društva.

### **Potraživanja Član 13**

Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja iskazuju se po trošku umanjenom za umanjenja vrijednosti. Umanjenje vrijednosti za pojedinačne izloženosti u ukupnim gubicima od umanjenja vrijednosti zasniva se na najboljoj procjeni posloводства o sadašnjoj vrijednosti očekivanih budućih novčanih priliva.

Pri procjeni tih novčanih priliva, posloводство procjenjuje finansijski položaj dužnika i neto prodajnu vrijednost instrumenata osiguranja. Svaka imovina koja je pretrpjela umanjenje vrijednosti procjenjuje se zasebno i funkcija kreditnog rizika nezavisno odobrava strategiju oporavka kao i procjenu ostvarivih novčanih tokova.

Društvo je dužno dostavljati i analitiku sljedećih potraživanja, zajedno s ispravkom odnosno umanjenjem vrijednosti:

- potraživanja koja nisu naplaćena u roku od tri mjeseca od dana dospelosti;
- potraživanja od zastupnika po osnovu naplate izvršene u ime i za račun društva, koje nije prenijeto u roku od deset dana od nastanka tog potraživanja; i
- potraživanja sa sumnjivim ili spornim pravnim osnovom.

## Član 14

Društvo vrši direktno umanjenje vrijednosti potraživanja ako je nemogućnost naplate tog potraživanja izvjesna i dokumentovana.

## Član 15

Procjenu naplativosti potraživanja kod kojih je dospelost bitan element društvo vrši na osnovu pojedinačne procjene finansijske sposobnosti dužnika, u skladu sa kriterijumima iz člana 9 i člana 10 ove odluke i trajanja docnje u izmirivanju obaveza prema društvu.

Potraživanja društva prema kriterijumima iz stava 1 ove tačke razvrstavaju se u sljedeće kategorije:

### 1) **prva kategorija:**

- potraživanja od dužnika čija je finansijska sposobnost zadovoljavajuća po svim kriterijumima,
- potraživanja od dužnika koji svoje obaveze izmiruje blagovremeno, a izuzetno s docnjom do tri mjeseca;

### 2) **druga kategorija:**

- potraživanja od dužnika čija finansijska sposobnost nije zadovoljavajuća, ali se ne očekuje njeno pogoršanje, osim potraživanja od nesolventnog i nelikvidnog dužnika,
- potraživanja od dužnika koji svoje obaveze izmiruje s docnjom do pet, a izuzetno s docnjom do šest mjeseci;

### 3) **treća kategorija:**

- potraživanja od dužnika čija finansijska sposobnost nije zadovoljavajuća, posebno ako se uzme u obzir kriterijum solventnosti ili likvidnosti,
- potraživanja od dužnika koji svoje obaveze izmiruje s docnjom do sedam, a izuzetno s docnjom do devet mjeseci;

### 4) **četvrta kategorija:**

- potraživanja od dužnika u stečaju ili od dužnika za koga se osnovano može očekivati da će nad njim biti otvoren stečaj,
- potraživanja od dužnika koji svoje obaveze izmiruje s docnjom od preko devet mjeseci,
- potraživanja od dužnika koji obaveze po osnovu premije neživotnog osiguranja ne plaća poslije isteka perioda osiguranja, a ako je taj period duži od jedne godine, ne plaća ih poslije isteka godinu dana od započinjanja perioda osiguranja za tu godinu,
- potraživanja od dužnika koji obaveze po osnovu premije reosiguranja ne plaća poslije isteka perioda reosiguranja, a ako je taj period duži od jedne godine, ne plaća ih poslije isteka godinu dana od započinjanja perioda reosiguranja za tu godinu,
- potraživanja od lica koje je povezano lice sa društvom, a koja bi inače bila klasifikovana u drugu ili treću kategoriju.

Potraživanja iz prethodnog stava dostavljaju se takođe u rokovima propisanim članom 3 ove odluke, u obrascima koje propiše Agencija. Potraživanja iz ovog člana iskazuju se po nominalnoj vrijednosti umanjenoj za visinu iznosa koji je, prema procjeni izvršenoj u smislu ove odluke, vjerovatno nenaplativ.

Otpis po bilansnim pozicijama izvršen u skladu sa stavom 3 ovog člana iskazuje se kao rashod (umanjenje obračunate premije ako se radi o otpisu potraživanja za premiju) i umanjenje bilansne aktive, a otpis po vanbilansnim pozicijama izvršen u skladu sa tim stavom - kao rashod i dugoročno rezervisanje.

### **Član 16**

Potraživanja od jednog dužnika na koja se odnose kriterijumi iz člana 15 ovog Pravilnika mogu se klasifikovati isključivo po kriterijumu docnje u ispunjavanju obaveza prema društvu za osiguranje, pod uslovom da potraživanja od tog dužnika iznose manje od 1% garantne rezerve tog društva.

Odredba ovog člana ne odnosi se na potraživanja od lica koja su povezana lica sa društvom.

### **Član 17**

Sva potraživanja od povezanih lica klasifikuju se u istu kategoriju, koja se određuje na osnovu najnepovoljnije klasifikovanog potraživanja od jednog od tih lica.

### **Član 18**

Dospjelost, odnosno docnja u naplati potraživanja, u smislu ovog Pravilnika, utvrđuje se prema prvobitnom datumu dospijeća.

Potraživanja po osnovu pravnog posla kojim su dužniku neposredno ili posredno obezbijedena sredstva za izmirenje prethodnog potraživanja - klasifikuju se prema prvobitnom datumu dospijeća potraživanja koje je izmireno.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, potraživanja koja su jednom restrukturirana u postupku privatizacije ili finansijske konsolidacije dužnika - klasifikuju se prema roku njihove dospelosti koji je utvrđen u postupku restrukturiranja.

Ako se potraživanje prenosi na drugog dužnika - klasifikuje se prema prvobitnom roku njegove dospelosti.

### **Član 19**

Društvo je dužno da vodi evidenciju o svakom dužniku prema kome zbir potraživanja iznosi 1% ili više garantne rezerve tog društva, s dokumentacijom koja sadrži ažurne, potpune i tačne podatke značajne za preuzimanje rizika naplate potraživanja od tog

dužnika i za upravljanje rizikom likvidnosti ovog društva, radi izmirivanja obaveza prema osiguranicima i ostalim povjericima u ugovorenim, odnosno propisanim rokovima.

U slučaju da ne vodi evidenciju, odnosno da ne posjeduje dokumentaciju iz stava 1 ovog člana, sva potraživanja od dužnika klasifikuju se u četvrtu kategoriju.

Ako podaci iz stava 1 ovog člana djelimično nedostaju ili su manje značajni, potraživanja od dužnika klasifikuju se u narednu nepovoljniju kategoriju od one u koju bi trebalo da budu klasifikovana.

## **Član 20**

Društva će procjenu aktive u finansijskom izvještaju za 2010. godinu izvršiti u skladu sa odredbama ove odluke, sa stanjem na dan ..... 2010. godine.

## **Član 21**

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

PRESJEDNIK SAVJETA  
dr Vladimir Kavarić

Društvo za osiguranje:

## STAROSNA STRUKTURA POTRAŽIVANJA ZA PREMIJU OSIGURANJA NA DAN

u EUR

Šifra	VRSTA OSIGURANJA	do 30 dana	od 31-60 dana	od 61-90 dana	od 91-180 dana	od 181-365 dana	preko 365 dana	UKUPNO
1	2	3	4	5	6	7	8	9
01	Obavezna osiguranja							
02	Osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nesrećnog slučaja							
03	Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti							
04	Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti							
05	Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti							
06	Ostala neživotna osiguranja							
07	Osiguranje od posljedica nezgode							
08	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje							
09	Osiguranje motornih vozila							
10	Osiguranje šinskih vozila							
11	Osiguranje vazduhoplova							
12	Osiguranje plovnih objekata							
13	Osiguranje robe u prevozu							
14	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti							
15	Ostala osiguranja imovine							
16	Osiguranje od opšte odgovornosti za štetu							
17	Osiguranje kredita							
18	Osiguranje jemstva							
19	Osiguranje finansijskih gubitaka							
20	Osiguranje troškova pravne zaštite							
21	Osiguranje pomoći na putovanju							
22	Osiguranje života							
23	Rentno osiguranje							
24	Dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života							
25	Druge vrste životnih osiguranja							
	UKUPNO (neživotna osiguranja, vrste 01 - 21)							
	UKUPNO (životna osiguranja, vrste 22 - 25)							
	U K U P N O (vrste 01 - 25)							

Datum:

Sastavio:

Odgovorna osoba:

Društvo za osiguranje:

### POSEBNE KATEGORIJE POTRAŽIVANJIMA

u EUR

Šifra	VRSTA OSIGURANJA	Potraživanja koja nisu naplaćena u roku od tri mjeseca od dana dospelosti	Potraživanja od zastupnika po osnovu naplate izvršene u ime i za račun društva, koje nije prenjeto u roku od deset dana od nastanka tog potraživanja	Potraživanja sa sumnjivim ili spornim pravnim osnovom	Ispravak vrijednosti potraživanja od tačke 3 . - 5. (-)	UKUPNO
1	2	3	4	5	6	7
01	Obavezna osiguranja					
02	Osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nesrećnog slučaja					
03	Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti					
04	Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti					
05	Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti					
06	Ostala neživotna osiguranja					
07	Osiguranje od posljedica nezgode					
08	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje					
09	Osiguranje motornih vozila					
10	Osiguranje šinskih vozila					
11	Osiguranje vazduhoplova					
12	Osiguranje plovnih objekata					
13	Osiguranje robe u prevozu					
14	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti					
15	Ostala osiguranja imovine					
16	Osiguranje od opšte odgovornosti za štetu					
17	Osiguranje kredita					
18	Osiguranje jemstva					
19	Osiguranje finansijskih gubitaka					
20	Osiguranje troškova pravne zaštite					
21	Osiguranje pomoći na putovanju					
22	Osiguranje života					
23	Rentno osiguranje					
24	Dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života					
25	Druge vrste životnih osiguranja					
	UKUPNO (neživotna osiguranja, vrste 01 - 21)					
	UKUPNO (životna osiguranja, vrste 22 - 25)					
	U K U P N O (vrste 01 - 25)					

Datum:

Sastavio:

Odgovorna osoba:



Društvo za osiguranje:

### POTRAŽIVANJA PREMA KATEGORIJAMA

*u EUR*

Šifra	VRSTA OSIGURANJA	Prva kategorija potraživanja	Druga kategorija potraživanja	Treća kategorija potraživanja	Četvrta kategorija potraživanja	Ispravak vrijednosti potraživanja od tačke 3 . - 6 (-)	UKUPNO
1	2	3	4	5	6	7	8
01	Obavezna osiguranja						
02	Osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nesrećnog slučaja						
03	Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti						
04	Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti						
05	Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti						
06	Ostala neživotna osiguranja						
07	Osiguranje od posljedica nezgode						
08	Dobrovoljno zdravstveno osiguranje						
09	Osiguranje motornih vozila						
10	Osiguranje šinskih vozila						
11	Osiguranje vazduhoplova						
12	Osiguranje plovnih objekata						
13	Osiguranje robe u prevozu						
14	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti						
15	Ostala osiguranja imovine						
16	Osiguranje od opšte odgovornosti za štetu						
17	Osiguranje kredita						
18	Osiguranje jemstva						
19	Osiguranje finansijskih gubitaka						
20	Osiguranje troškova pravne zaštite						
21	Osiguranje pomoći na putovanju						
22	Osiguranje života						
23	Rentno osiguranje						
24	Dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života						
25	Druge vrste životnih osiguranja						
	UKUPNO (neživotna osiguranja, vrste 01 - 21)						
	UKUPNO (životna osiguranja, vrste 22 - 25)						
	U K U P N O (vrste 01 - 25)						

Datum:

Sastavio:

Odgovorna osoba: